

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

**Извештај за следење на
спроведувањето на Акцискиот план за 2021
година
за Програмата за реформа на
управувањето со јавни финансии
за периодот јануари - јуни 2021 година**

Јули, 2021 година

Содржина

Вовед	5
1. Извршно резиме	5
2. Збиен преглед	6
2.1 Позадина	6
2.2 Поврзаност со стратешки документи	8
2.2.1 Политики, стратегии и програми поврзани со УЈФ	8
2.2.2 Стратегии за под-области на УЈФ	11
2.3 Поврзаност со надворешни процени	13
2.4 Координација на донатори	14
2.5 Човечки, ИТ и финансиски ресурси - административни капацитети	16
3. Целокупен напредок во спроведувањето на Програмата - Резиме на постигнатиот напредок во текот на периодот на известување	18
4. Процена на спроведувањето на Акцискиот план за 2021 година	23
4.1 Приоритет 1: подобрена фискална рамка	23
4.2 Приоритет 2: мобилизација на приходите	25
4.3 Приоритет 3: планирање и буџетирање	30
4.4 Приоритет 4: извршување на буџетот	34
4.5 Приоритет 5: транспарентно владино известување	38
4.6 Приоритет 6: внатрешна контрола	38
4.7 Приоритет 7: Надворешна контрола и парламентарен надзор	39
5. Следење и координација	41
Прилози	44

Акроними и кратенки

БДП	Бруто домашен производ
БЈН	Биро за јавни набавки
ДДВ	Данок на додадена вредност
ДЗР	Државен завод за ревизија
ДЗС	Државен завод за статистика
ДКЖЈН	Државна комисија за жалби по јавни набавки
ЕК	Европска комисија
ЕСС 2010 (ESA 2010)	Европски систем на сметки 2010
ЕСЈН	Електронски систем за јавни набавки
ЕУ	Европска Унија
ЕУИФ (EUIF)	Инструмент за ЕУ интеграција
ИИСУФ (ИФМИС)	Интегриран информациски систем за управување со финансии (ИФМИС)
ИКТ	Информациска и комуникациска технологија
ИПА	Инструмент за претпристапна помош
ИТ	Информациска технологија
ЈВФК	Јавна внатрешна финансиска контрола
ЈПП	Јавно-приватно партнерство
ММФ	Меѓународен монетарен фонд
МСВРИ (ISSAI)	Меѓународни стандардни за врховни ревизорски институции
МФИ	Меѓународна финансиска институција
МФ	Министерство за финансии
НПАА	Национална програма за усвојување на правото на Европската Унија
ОЕО	Овластен економски оператор

ОЕСР (OECD)	Организација за економска соработка и развој
ПДД	Персонален данок на доход
ПЕР	Програма на економски реформи
ППРУ (SIGMA)	Поддршка за подобрување на раководењето и управувањето
РЈА	Реформа на јавната администрација
СБ	Светска банка
СБР	Среднорочна буџетска рамка
СЕЕД (SEED)	Систем за систематска електронска размена на податоци (Systematic Electronic Exchange of Data - SEED)
СОЦДАД	Системот за обработка на царински декларации и акцизни документи (CDEPS)
СРГ	Секторска работна група
ССА	Спогодба за стабилизација и асоцијација
УЈФ	Управување со јавни финансии
УСАИД (USAID)	Агенција на САД за меѓународен развој
УЈП	Управа за јавни приходи
ЦЕФТА	Централноевропски договор за слободна трговија
ЦЕХ	Централна единица за хармонизација во Министерство за финансии
ЦУРСМ	Царинска Управа на Република Северна Македонија

Вовед

Извештајот за следење на спроведувањето на Акцискиот план за 2021 година за реализација на Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за периодот од јануари до јуни 2021 година беше подготвен од страна на Министерството за финансии (МФ), со активно учество на другите ресорни министерства и институции застапени во Секторската работна група за УЈФ: Министерство за економија, Државен завод за ревизија (ДЗР), Државен завод за статистика (ДЗС), Царинска управа на Република Северна Македонија (ЦУРСМ), Управа за јавни приходи (УЈП), Биро за јавни набавки (БЈН), Државна комисија за жалби по јавни набавки (ДКЖЈН). Процесот на подготовка на Извештајот започна и заврши до крај на јули 2021 година. Извештајот беше подготвен врз основа на насоки за известување, вклучувајќи рокови и обрасци за известување, подготвени од страна на Одделението за ИПА и НПАА при Министерството за финансии (Одделение за координација), што овозможи олеснување на консолидацијата и прикажувањето на информациите за известување за реформата на УЈФ.

Со Извештајот се обезбедуваат информации за напредокот постигнат при спроведување на реформските активности во периодот од јануари до јуни 2021 година.

1. Извршно резиме

Владата ја усвои Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за периодот 2018-2021 година (во понатамошниот текст: Програма) во декември 2017 година. Целта на Програмата е да се обезбеди ефикасна и ефективна распределба на јавните средства за активности што придонесуваат кон економски раст и развој и овозможуваат ефективно управување со јавните средства во сите области и сектори на јавната администрација. Владата, исто така, разви потсистемски реформски стратегии во областите на јавна внатрешна финансиска контрола и даночен систем.

Во четвртата година од спроведувањето на Програмата за реформа на УЈФ, Владата продолжува со реформските активности за УЈФ кои започнаа во 2018, 2019 година и 2020 година, но исто така испланира нови реформски активности кои започнаа во 2021 година.

Акцискиот план за спроведување на Програмата за реформа на УЈФ за 2021 година беше подготвен од страна на Министерството за финансии на Република Северна Македонија, во тесна соработка со следните институции: Министерство за економија, Државен завод за ревизија, Државен завод за статистика, Царинска управа, Управа за јавни приходи, Биро за јавни набавки, Државна комисија за жалби по јавни набавки. Владата го усвои Акцискиот план во април 2021 година. Акцискиот план за 2021 година претставува продолжување на планираната агенда за реформа на УЈФ и обезбедува нејзина одржливост.

Статусот на спроведување на планираните активности заклучно со 30 јуни 2021 година е прикажан во Прилог 1: Матрица за показатели на успешност за Акцискиот план за 2021 година за Програмата за реформа на УЈФ.

Ажурираната процена на ризикот за Акцискиот план за 2021 година за Програмата за реформа на УЈФ е прикажана во Прилог 2.

2. Збирен преглед

2.1 Позадина

Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018-2021 година беше усвоена од страна на Владата на Република Северна Македонија на 19 декември 2017 година.

Со Програмата се настојува да се зајакне системот на јавни финансии, да се промовира транспарентноста, отчетноста, фискалната дисциплина и ефикасноста во управувањето и користењето јавни ресурси со цел подобрување на обезбедувањето услуги и економски развој. Она што е важно за пристапниот процес е дека Програмата за реформа на УЈФ го поддржува дијалогот со ЕУ и помага во поефикасно користење на средствата од ЕУ преку институциите на Северна Македонија, на патот за пристапување во ЕУ.

Реформите во рамките на Програмата се структурирани во вид на 7 приоритети, чија цел е да се подобри и ефикасноста и ефективноста на јавната потрошувачка преку фискална дисциплина, одржливоста на долгот како и ефикасно, транспарентно и модерно управување со јавните финансии, што е од клучна важност за стабилен, одржлив развој и благосостојба на граѓаните на Република Северна Македонија.

Во рамките на Програмата за реформа на УЈФ предвидени се 7 приоритети:

- Приоритет 1: подобрена фискална рамка
- Приоритет 2: мобилизација на приходите
- Приоритет 3: планирање и буџетирање
- Приоритет 4: извршување на Буџетот
- Приоритет 5: транспарентно владино известување
- Приоритет 6: внатрешна контрола
- Приоритет 7: надворешна контрола и парламентарен надзор

Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018 - 2021 година се спроведува преку годишни акциски планови кои ги одобрува Владата на Република Северна Македонија за секоја година во текот на периодот на спроведување на Програмата, обезбедувајќи на тој начин навремено спроведување и временско распределување на програмските активности.

Владата го усвои Акцискиот план за 2021 година за спроведување на Програмата за реформа на УЈФ на 27 април 2021 година, по неговото одобрување од страна на Советот за УЈФ.

Тој детално ги образложува мерките, активностите и подактивностите на Програмата за реформа на УЈФ што се спроведуваат во 2021 година, ги дефинира конкретните таргети за показатели што треба да се достигнат и ја прикажува процената на трошоците и изворите на средства потребни за спроведување на овие активности. Акцискиот план за 2021 година се заснова на продолжување на реформските активности започнати со претходните Акциски планови за 2018, 2019 и за 2020 година, кои беа главно фокусирани на подобрување на законската регулатива во неколку области (јавни набавки, јавна внатрешна финансиска контрола, буџетско планирање, управување со јавниот долг), но ги содржи и новите активности што започнаа во 2021 година.

Стабилно управување со јавните финансии е клучниот предуслов во процесот на европска интеграција и е поврзан со голем број преговарачки поглавја (Поглавје 5 - Јавни набавки, Поглавје 16 - Оданочување, Поглавје 17 - Економска и монетарна политика, Поглавје 18 - Статистика, Поглавје 29 - Царинска унија, Поглавје 32 - Финансиска контрола и Поглавје 33 - Финансиски и буџетски одредби).

2.2 Поврзаност со стратешки документи

2.2.1 Политики, стратегии и програми поврзани со УЈФ

Националните власти продолжуваат да одржуваат непосредна координација на сите стратегии и политики за потсистемите за УЈФ, како и со сите други релевантни национални стратегии.

Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018 - 2021 година ги зема предвид сите релевантни документи во областа на европската интеграција, започнувајќи од Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА) помеѓу Европските заедници и нивните земји членки од една страна, и Република Северна Македонија од друга страна, како и сите релевантни национални стратешки документи во оваа област.

Индикативен стратешки документ за ИПА II за периодот 2014-2020 година

Приоритетите утврдени во Програмата за реформа на УЈФ се во согласност со приоритетите за финансиска помош на ЕУ со цел поддршка на Република Северна Македонија на нејзиниот пат за пристапување во ЕУ за периодот 2014 - 2020 година наведени во Индикативниот стратешки документ за ИПА II за периодот 2014 - 2020 година. Заедно со подобрените капацитети за макроекономско планирање, ИПА ќе инвестира и во воспоставувањето цврста рамка за управување со економски промени и финансиска криза. ИПА, исто така, ќе обезбеди поддршка за подготовка и спроведување сеопфатна програма за реформа на управувањето со јавни финансии. Посебен фокус ќе биде ставен врз подобрувањето на управувањето и наплатата на приходите (царина/даноци) и зајакнување на оперативните и институционални капацитети вклучувајќи ја интерконективната и интероперабилноста на царинскиот и на даночниот ИТ систем со системите на ЕУ. Клучен приоритет ќе биде подобрувањето на среднорочното буџетско планирање и воведување солидно програмско буџетирање. Во исто време, средства од ИПА ќе се инвестираат во оптимизирање на подготовката на буџетот, извршувањето на буџетот и управувањето со паричните средства, вклучувајќи го воведувањето на интегрираниот ИТ систем за УЈФ, сите клучни потсистеми за УЈФ и родово одговорно буџетирање. Помош ќе биде доделена за обезбедување ефикасност и ефективност на системот за јавни набавки. Зајакнувањето на јавната внатрешна финансиска контрола и надворешната ревизија останува еден од клучните приоритети. Посебен фокус ќе биде ставен врз статистиката, каде што ќе се вршат инвестиции во собирањето податоци (дезагрегирани според полот),

обработка и објавување и обезбедување усогласеност со статистичките критериуми на ЕУ за подготвување статистика и организирање на статистичкиот систем.

Програма за економски реформи (ПЕР)

Програмата за економски реформи се подготвува и доставува до Европската комисија (ЕК) во согласност со Водичот на ЕК и во рамките на Поедноставениот Европски семестар, кој ја следи истата временска динамика како Европскиот семестар за земјите членки. Програмата на економски реформи за периодот 2021-2023 година беше доставена до ЕК на 29 јануари 2021¹ година по нејзино усвојување од страна на Владата.

Во Оценката 2 на ПЕР за периодот 2021-2023 од страна на ЕК, се посочува на делумно спроведување на насоките за политики наведени во заклучоците од Економско-финансискиот дијалог од мај 2020 година. Во областа на макро-фискалните реформски мерки, ЕК позитивно ги оцени напорите на Владата во однос на спроведените фискални политики за надминување на влијанието од кризата врз растот и вработеноста. Во однос на усвоената Стратегија за реформи во даночниот систем посочено е дека некои мерки се започнати за подобрување на наплатата на приходи. Во однос на транспарентноста на јавните финансии, јавните претпријатија сега имаат обврска да ги објавуваат нивните извештаи на веб страната, а исто така некои мерки се усвоени за вклучување на одредени претпријатија во општите фискални документи на Владата. За подобрување на управувањето со јавните инвестиции, во оценката се посочува на усвоениот Акциски план за управување со јавни инвестиции од страна на МФ, како и воведениот механизам со Законот за извршување на буџетот за 2021 година за следење на капиталните расходи и мерки кои ќе се преземат во случај на нивна слаба реализација. Ограничено спроведување има во однос на препораката за воспоставување на регистар на државна помош. Во однос на новиот Закон за буџетите, посочено е дека истиот е усвоен од Владата и сега е во собраниска процедура.

Економско - финансискиот дијалог помеѓу ЕУ и Западен Балкан и Турција ќе се одржи на 12 јули 2021 година, со претставници на ЕУ земјите членки, Западен Балкан и Турција, ЕК и ЕЦБ, како и претставници на централните банки на Западен Балкан и Турција со цел усвојување на Заедничките заклучоци со конкретни насоки за политики за циклусот на ПЕР 2022-2024.

¹ <https://finance.gov.mk/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B8-2021-2023.pdf>

² https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/assessment_of_north_macedonias_2021-2023_erp.pdf

Државна програма за превенција и репресија на корупцијата и превенција и намалување на појавата на судир на интереси со акциски план

Спроведувањето на годишниот Акциски план и Програмата за реформа на УЈФ во целост се очекува значително да придонесе кон подобрување на отчетноста и транспарентноста во управувањето со јавните финансии, како и зајакнување на јавниот и парламентарниот надзор. Планираните подобрувања во процесот на буџетирање и во буџетската документација, како и во процесот на склучување договори за јавни набавки и информации за набавки ќе го подобрат квалитетот на достапните информации за УЈФ и ќе им овозможат на граѓаните подобро да ги следат и проценат клучните процеси на УЈФ. Освен тоа, напорите за унапредување на раководната одговорност и внатрешната ревизија се очекува да резултираат во посилни системи за управување кои се помалку подложни на корупција и несовесно работење. Конечно, инвестициите во функцијата на надворешна ревизија имаат потенцијал да ја подобрат ефективноста на надворешната ревизија што се очекува да резултира во потесна инволвираност на Собранието во надзорот на УЈФ. Земајќи ги предвид транспарентноста и отчетноста кои се клучни инструменти за спречување на корупцијата, од Програмата се очекува да го поддржи спроведувањето на антикорупциската програма на хоризонтален начин преку директно влијание врз сите буџетски корисници.

Стратегија за реформа на јавната администрација (РЈА)

Реформата на јавните финансии е еден од клучните столбови на реформата на јавната администрација (РЈА), и како таква е вградена во Стратегијата за РЈА и Акцискиот план за спроведување на Стратегијата за РЈА. Земајќи предвид дека модерната јавна администрација е основа за ефикасно и ефективно управување со јавните финансии, при подготовката на Програмата за реформа на УЈФ и Стратегијата за РЈА, се обезбедува целосна кохерентност и усогласување на двата стратешки документа. Посебно внимание се посвети на капацитетот на човечките ресурси, капацитетите за планирање на политиките, електронските услуги, обезбедувањето услуги и насочувањето кон координација на резултатите во однос на подобрување на раководната одговорност, зајакнување на внатрешната контрола и подобрување на транспарентноста. Освен тоа, поврзаноста помеѓу овие два стратешки документа дополнително се зајакна со учеството на министерот за информатичко општество и администрација во процесот на управување и координација на Програмата за реформа на УЈФ, како член на Советот за УЈФ, и членството во Секторската работна група за УЈФ, на тој начин обезбедувајќи конзистентност и комплементарност во спроведувањето на двете стратегии. Исто така, реформите за УЈФ се ставени на агендата на процесот за следење на ССА,

поконкретно, напредокот во спроведувањето на реформите се дискутира во текот на средбите на Специјалната група за реформа на јавната администрација. Покрај тоа, агендите и на дијалогот за политики за УЈФ и на Специјалната група за РЈА се усогласени.

2.2.2 Стратегии за под-области на УЈФ

Стратегиите развиени согласно различните потсистеми за УЈФ се координирани и се во согласност со Програмата за реформа на УЈФ.

Стратегијата за реформа на даночниот систем, е усвоена од Владата на 29.12.2020 година по спроведени две јавни консултации со засегнатите страни. Првата јавната консултација беше спроведена во текот на месец февруари 2020 година, а втората во текот на месец декември 2020 година, од каде се прифатија бројни забелешки и истата беше финализирана. Стратегијата се однесува на 5 годишен период (2021-2025) следејќи ги роковите со останатите стратешки документи на Министерството и органите во состав. Стратегијата содржи пет приоритети (1 - Поголема праведност во оданочувањето, 2 - Поголема ефикасност и ефективност на даночниот систем за подобра наплата на приходите, 3 - Зголемена даночна транспарентност, 4 - Подobar квалитет на услугите, 5 - Воведување еколошко- зелено оданочување) и истите се однесуваат на креаторите на даночната политика и органите кои ги администрираат јавните приходи во периодот 2021-2025 година, заедно со нивните клучни активности, резултати, одговорни субјекти и клучни индикатори за учинок. Акциски план за спроведување на Стратегијата за реформа на даночниот систем за 2021 година е усвоен во март 2021 година.

Стратегијата за развој на јавна внатрешна финансиска контрола (со Акциски план за периодот 2019-2021) (понатаму во текстот: Стратегијата за ЈВФК 2019-2021) беше усвоена од страна на Владата во март 2019 година. Документот е во согласност со Стратегијата за РЈА за периодот 2018 - 2022 година и Програмата за УЈФ за периодот 2018 - 2021 година и ги дефинира приоритетите со цел да се обезбеди понатамошно конзистентно зајакнување на ЈВФК. Со цел следење на спроведувањето на Стратегијата за развој на јавна внатрешна финансиска контрола (2019 -2021 година), на 21 мај 2019 година, министерот за финансии усвои одлука за основање Комитет за следење на спроведувањето на политиката на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор.

Спроведувањето на мерките и активностите утврдени во Програмата за УЈФ и Стратегијата за ЈВФК е поддржано со твининг проектот „Зајакнување на

функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола“, во рамките на компонента 2: „Зајакнување на системот за јавна внатрешна финансиска контрола преку ефективно спроведување на Стратегијата за ЈВФК“. Поради ситуацијата предизвикана од Ковид-19, активностите во рамките на твининг проектот започнаа во јуни 2020 година и се спроведуваат со намалена динамика.

Извештајот за напредокот во спроведувањето на Стратегијата за ЈВФК 2019 - 2021 година за периодот јули - декември 2020 година е усвоен од страна на Комитетот за следење на спроведувањето на политиката на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор во март 2021.

Стратешкиот план на УЈП за периодот 2021-2023 година е целосно комплементарен со Програмата. Во рамките на Програмата 3. Управување со јавните финансии - мобилизација на приходите, потпрограма 3.1. Подобрена стабилност, ефикасност и квалитет на системот за наплата на приходи (даночен систем и политика) и потпрограма 3.3. Воспоставување Центар за опоравување од катастрофи, Планот содржи активности кои се во целосна конзистентност со планираните активности во рамките на Приоритет 2 - Мобилизација на приходите од Програмата.

ИТ стратегијата на УЈП за периодот од 2019 до 2022 година е во согласност со Програмата за реформа на УЈФ и Стратегијата за реформа на даночниот систем. Клучната цел на ИТ стратегијата на УЈП е да ја дефинира целокупната стратегија за развој за информациските и комуникациските системи на УЈП во согласност со стратегијата за развој на УЈП во целост. Стратегијата го дефинира идниот развој на ИТ системите, инфраструктурата и техничкото окружување и насоките за развој на Секторот за информациска технологија и неговите вработени, задолжителната примена на ИТ стандардите и методологиите.

Стратегијата за развој на ДЗР за периодот 2018–2022 година

Мерките во рамките на Приоритет 7: Надворешна контрола и парламентарен надзор на Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018-2021 година, се тесно поврзани со стратешките цели во Стратегијата за развој на ДЗР за периодот 2018-2022 година.

- Мерката 1: зајакнување на процесот за стратешко планирање и надворешна ревизија во согласност со МСВРИ (ISSAI), е поврзана со стратешката цел 2 – Понатамошно подобрување на квалитетот на ревизиите и со стратешката цел 3 - Понатамошен развој на институционалниот капацитет на ДЗР;

Мерката 2: зајакнат надзор врз Буџетот од страна на Собранието, е поврзана со стратешката цел 5 - Подобрување на комуникацијата и размената на информации со домашни и меѓународни субјекти и информирање на јавноста.

Стратешкиот план на ЦУРСМ за периодот 2021-2023 година е целосно комплементарен со Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018-2021 година. Мерките во рамките на Приоритет 2: мобилизација на приходите на Програмата, се во целосна согласност со стратешките цели на ЦУРСМ VI.1.1. Понатамошно усогласување на националното царинско законодавство и постапки со законодавството на Европската Унија, VI.1.3. Обезбедување едноставни и предвидливи постапки и формалности и VI. 2.1. Обезбедување ефективни и ефикасни контроли и VI.4.3 Подобрување и понатамошно развивање на ИТ системи за поддршка.

Стратегијата за развој на ИКТ на Царинската Управа за периодот 2021 - 2025 година и Акцискиот план за интерконективност и интероперабилност на Царинската управа со системите на ЕУ за периодот 2021-2023 година обезбедува основа за спроведување на ИТ системите во претстојниот среднорочен период, во согласност со Повеќегодишниот стратешки план за спроведување на е-царина на ЕУ за усогласување со Царинскиот закон на унијата и приемот во Европската Унија. Во Стратегијата се дадени мисијата, визијата и стратешките приоритети и цели на ЦУ во развојот на ИКТ, како и активностите и неопходните ресурси за нивна реализација. Царинската управа во периодот 2021-2025 година планира да имплементира повеќе проекти од сите области од царинското работење, кои треба да бидат информатички поддржани и да и помогнат на ЦУ во навремена реализација на предвидените активности за креирање на соодветен административен капацитет и воспоставување на интероперабилност со системите на ЕУ, кои се предуслов за пристапување на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Стратегија за интегритет и борба против корупцијата во ЦУРСМ 2019-2022. За имплементација на оваа Стратегија донесен е Акционен план кој содржи мерки со рок на временска реализација 2019-2022 година.

2.3 Поврзаност со надворешни процени

Проценка на принципите на јавната администрација

Во февруари 2021 година започна оценската мисија од страна на СИГМА за „Принципите на јавната администрација,“. Со оваа проценка е опфатена и областа на управувањето со јавните финансии, вклучувајќи ја и УЈФ стратегиската рамка

Поради КОВИД пандемијата активностите за проценката се спроведуваа он-лајн и преку внесување на податоци на PAR.IS платформата. Финалниот извештај се очекува да биде доставен од страна на СИГМА во декември 2021 година.

Проценка на јавните расходи и финансиската одговорност (ПЕФА)

Владата и Министерството за финансии во втората половина од 2021 година ќе започнат со процес на подготовка на новата Програма за реформа во управувањето со јавните финансии за следниот програмски период 2022 - 2025 година за што е потребна координирана техничка поддршка за оваа намена. Поврзано со тоа, добиена е поддршка за техничка помош од ММФ и Светската банка за спроведување на втората ПЕФА проценка, што започна на 19 април 2021 година и се очекува првичен извештај од проценката да се добие до средината на јули 2021 година. Со ПЕФА проценката ќе се обезбеди сеопфатна дијагностика на моменталната состојба во сите под-системи на ПФМ и ќе помогне да се идентификуваат реформските приоритети во процесот на ревизија на Програмата. Исто така, по барање на МФ ОЕЦД/СИГМА обезбеди техничка помош за подготовка на новата Програма.

2.4 Координација на донатори

Посветеноста на донаторите за поддршка на реформите за УЈФ и одржување на дијалозите за политиките во земјата продолжува во текот на третата година од спроведувањето на Програмата. Со цел да се обезбеди добро планирање и комплементарност на надворешната техничка поддршка, соодветното временско распределување и успешното спроведување на реформите, МФ ќе продолжи да ја

Координацијата на донаторите за УЈФ се врши на следните две нивоа:

Ниво на политика - Совет за УЈФ и Совет за РЈА. Една од главните задачи на Советот за УЈФ е да се олесни дијалогот за политики со релевантните институции и донатори. Членовите на Советот за УЈФ учествуваат во Дијалозите за политики за УЈФ со сите релевантни учесници

Техничко ниво - Секторска работна група за УЈФ - директно поврзана со работните групи основани за развој и следење на стратегиите и документите за политики за потсистемите за УЈФ. Исто така, организирани се посебни состаноци за координација на донатори на оперативно ниво во врска со спроведувањето конкретни мерки за под-области на УЈФ.

координира помошта на донаторите преку водење отворен и инклузивен дијалог за политиките за УЈФ со сите релевантни институции и донатори. Заради пандемијата на Ковид - 19, на 19 март 2021 година се одржа еден дијалог за политики за УЈФ. Во декември 2020 година, беа организирани

неколку јавни консултации со заинтересираните страни со цел презентирање и дискутирање на Нацрт - законот за буџетите, Нацрт Законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор и Нацрт-Стратегијата за реформа на даночниот систем.

Почнувајќи од почетокот на 2020 година, до 2023 година Министерството за финансии во соработка со други институции (Управата за јавни приходи, Царинската управа, Бирото за јавни набавки, Државната комисија за жалби по јавни набавки и Министерство за економија) спроведуваат два големи твининг проекти финансирани од ЕУ - ИПА 2018, кои треба да обезбедат поддршка за функциите на МФ во областа на планирање и извршување на буџетот, внатрешна контрола, јавни набавки, како и во областа на даночната и царинската политика и системот и наплатата на приходите:

- 1. Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола**, со твининг партнер кој се состои од следните земји-членки на ЕУ: Холандија (Националната академија за економија и финансии на Министерството за финансии), Хрватска (Министерството за финансии), Латвија (Министерството за финансии) и Бугарија (Министерството за финансии).
- 2. Подобрување на наплатата на приходите и даночната и царинска политика**, со твининг партнер кој се состои од следните земји-членки на ЕУ: Австрија (Агенција за европска интеграција и економски развој заедно со Федералното министерство за финансии) и Хрватска (Министерството за финансии - Царинска и даночна управа).

Техничката помош на Одделот за фискални прашања на ММФ за даночната администрација на Република Северна Македонија е клучна за успешно спроведување на предвидените стратешки приоритети, мерки и активности. Покрај тоа, постојаната поддршка на ММФ за долгорочните процеси на модернизација и веќе развиените реформски програми во голема мерка ќе придонесе за обезбедување непречено управување со промените со цел воспоставување на електронска администрација на даноците и подобрување на управувањето со јавните финансии - мобилизација на приходите.

Управата за јавни приходи е во постојана координација со меѓународните организации-донатори, ЕУ-Твининг партнери, Светска банка и ММФ, во врска со имплементацијата на новиот интегриран даночен систем (ИДИС) и проектите поврзани со истиот, а со цел да не дојде до преклопување на донаторската помош.

Во јуни 2021 година, Државниот завод за ревизија, Фондацијата за демократија на Вестминстер (WFD) и Министерството за надворешни работи и развој на

британскиот комонвелт потпишаа Меморандум за разбирање, со што се согласија да го поддржат спроведувањето на Комуникациската стратегија на ДЗР за 2020 - 2023 година. Ова ќе овозможи ДЗР да обезбеди навремени, точни и прецизни информации за медиумите, јавноста, невладините организации и релевантните институции. ДЗР ја продолжува соработката со WFD со спроведување на проектот насловен „Зголемување на отчетноста и транспарентноста во Македонија преку подобро спроведување на препораките на ДЗР“, поддржан од британската влада. Активностите се однесуваат на имплементација на преостанатите две фази од Проектот во врска со Комуникациската стратегија на ДЗР за 2020 - 2023 година, фокусирајќи се на комуникација и соработка на ДЗР со надлежните институции и граѓанските организации.

2.5 Човечки, ИТ и финансиски ресурси - административни капацитети

Прашањето за зајакнување на административните капацитети во однос на спроведувањето на Програмата за реформа на УЈФ се разгледува на 3 нивоа:

1. Стратегијата за РЈА и Акцискиот план обрнуваат посебно внимание на капацитетите за човечки ресурси, капацитетите за планирање политики, е-услугите, обезбедувањето услуги и ориентацијата кон координација на резултатите во однос на зајакнување на раководната одговорност, внатрешната контрола и подобрување на транспарентноста во целата јавна администрација.
2. Програмата за реформа на УЈФ предвидува бројни мерки и активности поврзани со развојот на административните капацитети и ИТ системите на сите институции вклучени во УЈФ. Мерките и активностите во рамките на секој приоритет се дефинирани со земање предвид на постојните капацитети за човечки ресурси на институциите вклучени во УЈФ, но се предлагаат и посебни активности за понатамошно градење на капацитетите врз основа на плановите за идни вработувања како дел од реформскиот процес. Бројните резултати во Програмата се поврзани со градење на капацитетите на институциите вклучени во УЈФ преку нови вработувања, унапредување на знаењето и развивање вештини и надградување, што ќе се постигне преку разни форми на техничка поддршка и обуки. Ова има за цел привлекување, освежување и создавање квалификувана и мотивирана работна сила. Подобрувањата во деловните процеси (во областа на оданочување, царини, внатрешна контрола, јавни набавки и други области)

ќе создадат простор за професионален развој на јавните службеници, додека новите интегрирани ИТ системи (за УЈП и ИИСУФ за Министерството за финансии) се ориентирани кон порационално, одржливо и економично управување со јавната администрација и јавните ресурси.

3. Исто така, стратешките планови на институционално ниво се подготвуваат на 3-годишна основа и даваат преглед на целите и задачите на секоја одделна институција, активностите за постигнување на тие цели, ефектите и очекуваните резултати и човечките и финансиските ресурси за нивна реализација. Освен тоа, во согласност со Законот за административни службеници, сите јавни институции подготвуваат годишни планови за обука.

Сите утврдени гапови се надминуваат од страна на релевантните постојни тела за обука основани во секторот, како и во рамките на разните донаторски проекти кои моментално се спроведуваат и планираат. Исто така, се очекува дека планираното основање на Школата за јавни финансии, кое ќе биде поддржано во рамките на твининг-проектот на ЕУ Зајакнување на функциите на планирање на буџетот, извршување и внатрешна контрола, ќе придонесе за подобрување на знаењето и вештините на релевантниот персонал.

Програмата за реформа на УЈФ предвидува дека сите приоритети, мерки и активности да се финансираат преку два главни извора: државниот буџет и проекти за развој на капацитети или техничка помош финансирани од донатори. Програмата предвидува резиме на познатите проценети трошоци во време на подготовка на документот. Покрај тоа, секој годишен Акциски план ја прокажува процената на трошоците и изворите на средства потребни за спроведување на планираните активности.

Во рамките на анализата на трошоци и придобивки и процената на влијанието на регулативата извршени во рамките на секој стратешки документ се предвидени релевантни финансиски средства.

Напредокот во зајакнувањето на капацитетите на институциите вклучени во УЈФ е дополнително образложен во рамките на статусот на спроведувањето конкретни активности планирани во Програмата (Дел 4. Процена на спроведувањето на Акцискиот план за 2021 година).

Покрај редовното буџетско финансирање, беше дадена значителна поддршка во текот на подготвувањето и спроведувањето на Програмата од страна на Европската комисија (ИПА проекти, Инструмент за техничка помош и размена на информации - TAIEH, SIGMA (ППРУ). Поддршка беше обезбедена и од Светската банка, ММФ, ОЕСР (OECD), како и преку разни билатерални програми.

3. Целокупен напредок во спроведувањето на Програмата - Резиме на постигнатиот напредок во текот на периодот на известување

Подобрена фискална рамка

Одредбите со кои се пропишуваат нумерички фискални правила и воспоставување и регулирање на работата на Фискалниот Совет се разработени во Нацрт- законот за буџетите. Нацрт Законот за буџети беше финализиран и усвоен од страна на Владата во јануари 2021 година и последователно беше доставен до Собранието за усвојување.

Во рамки на ИПА твининг проектот Подобрување на наплатата на приходите и даночната и царинска политика изработен е комплетен модел на проектирање со програмски јазик Python и алатка SQL во делот на фискални проекции за даночни и царински приходи. Изработена е целосна DWH база на податоци составена од податоци од ЦУ, УЈП и ДЗС. Планирањето на даночните приходи се врши со помош tax elasticity пристап. Планирањето на даночните приходи на овој начин е во согласност со препораките на ММФ и Светска банка, кои на своите семинари редовно го предлагаат овој пристап.

Во областа на статистиката, ДЗС продолжува со активностите од Компонента 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во областа на макроекономската статистика на ИПА проектот Подобрување на производството и дисеминација на статистиката, насочени кон постигнување поголема достапност до податоците за подобро проектирање на БДП.

Мобилизација на приходите

Во 2021 година продолжуваат активностите поврзани со усогласување на даночното и царинското законодавство кои се спроведуваат со твининг поддршка во рамките на ЕУ-ИПА 2018 твининг проектот „Подобрување на наплата на приходи и даночна и царинска политика“. Подготвен е целосниот текст на новиот Царински закон (УЦЦ) и целосна подзаконска регулатива (имплементирачка и делегирана).

Донесениот ревидиран Предлог Годишен план за вработување на УЈП за 2021 година предвидува 80 нови вработувања и 100 унапредувања.

Набавката на алатката за моделирани работни процеси (ВМР) (софтвер и лиценци) беше неуспешно завршена, и истата треба да се повтори.

Во врска со новиот интегриран ИТ даночен систем, новиот проект спроведуван од Светска банка започна во јануари 2021 година „Поддршка на дизајнот на ИТ систем на Управата за јавни приходи во Северна Македонија“. Во рамките на проектот, беа подготвени детални барања за имплементација на дополнителни барања за ИДИС и развој на сродни системски модули и интерфејси кои се очекува да бидат финансирани со заем од Светска банка и грант средства од ИПА 2018 година.

Со економски оператор склучени се договори за набавка на ИТ опрема и договори за одржување на информатичка опрема (хардвер и системски софтвер).

Исто така, склучени се договори за набавка на безбедносни сертификати за системите на УЈП и антивирусна заштита.

Во рамките на од ЕУ-ИПА 2018 твининг проектот, компонентата 4 Подобрени оперативни и административни капацитети на Управата за јавни приходи за спроведување на националното законодавство, ИТ услугите и постапките досега се одржани 15 активности од повеќе теми кои се однесуваат на функционирањето и работењето на УЈП, а истите поради Ковид-19 пандемијата беа спроведени виртуелно.

Во рамки на ИПА 2018 националната програма, од страна на Царинската управа се набави опрема - Подобрување на квалитетот на царинските контроли и борба против измами и недозволена трговија со стока од Проектот „Increasing quality of customs controls in fighting fraud and illegal trafficking of goods“, како и опрема за „Disaster Recovery Centre“, со цел обезбедување на континуитет на деловните процеси во Царинската управа и зачувување на податоците преку консолидација на ИКТ системите и воспоставување на заеднички Податочен центар во случај на криза и природни непогоди.

Планирање и буџетирање

По усвојувањето на новиот Закон за буџетите во јануари 2021 година од страна на Владата на Република Северна Македонија, нацрт законот беше доставен до Собранието за усвојување. Кон крајот на првиот квартал од 2021 година, текстот на новиот Закон за буџетите помина на прво читање низ собраниските комисии (Комисија за финансирање и буџет и Законодавно-правната комисија). Во наредниот период се очекува продолжување на разгледување на текстот по новиот закон од Собранието.

Покрај тоа, во 2021 година, МФ, во соработка со Светската банка, Владата на Обединетото кралство и ЕУ (преку ИПА 2018 твининг проект, Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола), започна да работи на подготовка на законската регулатива за спроведувањето на новиот Закон за буџети - подзаконските акти, насоките, прирачниците, итн. - насочени кон операционализација на Законот за буџетите и понатамошни подобрување на системот на УЈФ.

Активностите поврзани со програмското буџетирање ќе се спроведуваат како дел од процесот за подготовка на методологијата и насоките за програмско буџетирање.

По усвојувањето на Акцискиот план за спроведување на препораките за управување со јавни инвестиции (ПИМА) во декември 2020 година, Министерството за финансии презема активности за започнување со негова имплементација.

Во мај 2021 година, министерот за финансии донесе две решенија за формирање работни групи за имплементација на Акцискиот план за ПИМ и за преземање на подготвителни активности за воспоставување на организациона единица за ПИМ во Министерството за финансии. На барање на МФ, ММФ обезбеди техничка помош за зајакнување на капацитетите во областа на управување со јавни финансии, која треба да започне во јули 2021 г.

Во областа на статистиката, продолжи спроведувањето на активностите насочени кон развивање на капацитет за компилација на табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава, започнати во рамките на ИПА проектот “Подобрување на производството и дисеминација на статистиката”.

Извршување на Буџетот

Имплементацијата на интегрираниот информациски систем за финансиско управување (ИИСУФ) е најголем приоритет за МФ според агендата за УЈФ. Повеќето тековни активности поврзани со ИИСУФ се во развој. Светската банка спроведе пред-идентификациска мисија за потенцијален заем, додека процесот на ажурирање на функционалната и техничка спецификација е во завршна фаза.

Стратегијата за управување со јавниот долг 2022 - 2024 година со изгледи до 2026 година беше подготвена од МФ и усвоена од Владата на седницата на Владата одржана на 1 јуни 2021 година. Дополнително, Годишниот извештај за управување со јавниот долг за 2020 година беше усвоен од страна на Владата на 22 јуни 2021 година.

Во однос на јавните набавки, во овој период донесен е Закон за дополнување на Законот за јавните набавки, објавен во „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 87/21. Во насока на зајакнување на капацитетите, Бирото за јавни набавки продолжи со организирање обуки како и со ажурирање на брошури за јавни набавки, правилници и често поставувани прашања. Воедно продолжи и реализацијата на планираните активности од Твининг-проект за зајакнување на функциите за планирање, извршување и внатрешна контрола на буџетот, вклучително и подготовка на сеопфатна Стратегија за развој на системот на јавни набавки. Во врска со Е-пазар и Е-Каталози и систем за обработка на SAC (Проект за поддршка на ЕУ (FWC SIEA 2018- ЛОТ 2: Инфраструктура, одржлив раст и работни места, EuropeAid / 138778 / DH / SER / мулти), во овој период БЈН и изведувачот активно се ангажираа за развој на концептот за е-пазар за набавка на мала вредност, вклучувајќи го и дизајнот и функциите на системот

Предлог-законот за јавно приватно партнерство (ЈПП) беше подготвен и објавен на ЕНЕР за јавна консултација. Покрај тоа, се одржа јавна дебата со релевантните засегнати страни во април 2021 година. Првичниот текст на законот е изменет во согласност со добиените коментари и по комплетирање на целата неопходна придружна документација (на пр. Извештај за РИА, ЕУ кореспондентни табели), нацрт Законот ќе биде доставен до Владата за усвојување.

Паралелно, во соработка со ИТ експерти од Светска банка беа подготвени техничките спецификации за Единствениот електронски систем за ЈПП, со модули потребни за да се обезбеди имплементација на целокупната постапка за доделување на договори поврзани со воспоставување на јавно приватно партнерство.

Подготвена е првична верзија на нацрт Законот за концесии на добра од општ интерес од страна на Министерството за економија. Во тек е основање на меѓуинституционална работна група која треба да продолжи со финализирање на нацрт Законот.

Во областа на статистиката, се продолжи со активностите поврзани со воспоставување сметки на општата влада во согласност со ЕСС 2010 и дополнително зајакнување на статистичките услуги во областа на ИТ, во рамките на ИПА проектот Подобрување на производството и дисеминација на статистиката. Првите модули за ИТ систем за креирање на статистички податоци се развиени и се тестираат.

Транспарентно владино известување

Министерството за финансии продолжи да спроведува активности со цел да обезбеди лесен пристап до буџетските информации. Алатките преку интернет овозможуваат пристап до информации во секое време и обезбедуваат информации за Буџетот и јавните трошоци.

Во месец февруари 2021 година, Министерството за финансии започна да објавува на својата веб-страница дневни податоци за кумулативна реализација на приходи, расходи, капитални расходи и државен долг преку новата алатка за транспарентност: Фискален бројач.

Исто така, Министерството за финансии учествуваше во изработка на Информација со статус на реализација на економски мерки за справување со КОВИД-19 која беше објавена на веб сајтот: www.koronavirus.gov.mk во месец април 2021 година.

Внатрешна контрола

- Нацрт законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор, кој беше усвоен од Владата во крајот на декември 2020 година, и беше доставен до Собранието заради негово донесување;

- Во рамките на твининг проектот „Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола“ започнаа активностите за воспоставување на национална сертификација на внатрешните ревизори и подготовка на упатства за работењето во делот на финансиското управување и контрола, изготвена е Анализа на потребите за обука за вработените во единиците за финансиски прашања, единиците за внатрешна ревизија и ЦЕХ, како и Програма за обука. Предлог-закон за Академија за јавни финансии беше подготвен и објавен на ЕНЕР во февруари 2021 година.

- Извештајот за напредокот во спроведувањето на Стратегијата за ЈВФК 2019 - 2021 година за периодот јули - декември 2020 година е усвоен од страна на Комитетот за следење на спроведувањето на политиката на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор во март 2021 година.

Надворешна контрола и парламентарен надзор

ДЗР ја спроведува Годишната програма за работа за 2021 година, која е изготвена врз основа на Стратешкиот план за ревизија 2021 - 2023 година и во согласност со донесеното Упатство за стратешко и годишно планирање на ревизиите и Одлуката за определување на стратешки цели за ревизии на Државниот завод за ревизија за период 2021 – 2023 година и за приоритетни области за ревизии по сектори кои вршат ревизија.

Годишната програма за работа 2021 година содржи 71 ревизии, од кои 59 ревизии на регуларност (финансиски ревизии и ревизии на усогласеност), 9 ревизии на успешност, 1 ИТ ревизија, 1 ревизија на усогласеност и 1 тематска ревизија.

ДЗР го спроведува новиот Твининг проект „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“ МК 18 ИПА ФИ 03 20, во соработка со ВРИ на Хрватска и Бугарија како твининг партнери.

Активности се преземаат во рамки на твининг проектот за унапредување на правната рамка релевантна за државна ревизија со цел да се обезбеди уставна, финансиска и оперативно независност на ДЗР, да се подобрат институционалните и човечки капацитети на ДЗР, за подобрување на ефикасноста и влијанието на државната ревизија преку понатамошно усогласување на законската рамка и развој на методолошките алатки, како и преку зајакнување на капацитетот на ДЗР за ефективна државна ревизија. Исто така, собраниската контрола врз јавните средства и соработката помеѓу ДЗР и Собранието исто така се подобруваат.

4. Процена на спроведувањето на Акцискиот план за 2021 година

4.1. Приоритет 1: подобрена фискална рамка

Мерка 1: подготовка, усвојување и спроведување фискални правила

Одредбите со кои се пропишуваат нумерички фискални правила и воспоставување и регулирање на работата на Фискалниот Совет се разработени во Нацрт- законот за буџетите. Нацрт Законот за буџети беше усвоен од Владата во јануари 2021 година по што е доставен до Собранието, каде во првиот квартал од 2021 година беше усвоен на првото читање на собраниските комисии (Комисија за финансирање и буџет и Законодавно-правната комисија), а во наредниот период се очекува донесување на истиот од страна на Собранието.

Мерка 2: Зајакнување на проектирањето

Со техничка помош во рамки на ИПА 2018 твининг проектот „Подобрување на наплатата на приходите, даночната и царинската политика“ изработен е комплетен модел на проектирање со програмски јазик Python и алатка SQL во делот на фискални проекции за даночни и царински приходи.

Изработена е целосна DWH база на податоци составена од податоци од ЦУ, УЈП и ДЗС.

Планирањето на даночните приходи се врши со помош tax elasticity пристап. Планирањето на даночните приходи на овој начин е во согласност со препораки на ММФ и Светска банка кои на своите семинари редовно го предлагаат овој пристап.

Следејќи ги овие препораки со помош на Твининг проектот, во рамки на програмскиот јазик R развиен е модел кој автоматизирано ги пресметува коефициентите на еластичност, а потоа и приходите по основ на секој данок посебно. Моментално во рамки на Твининг проектот „Подобрување на наплатата на приходите, даночната и царинската политика“ се работи на развој и на повеќе модели кои вклучуваат најсовремени модели за проектирање на приходи вклучувајќи artificial intelligence односно machine learning, кои допрва ќе бидат претставени.

Симулацијата на царинските приходи се врши со помош на две data science алатки (SQL Server - со кој е создаден data warehouse и Power BI - за визуелизација на податоците), со кои се обезбедуваат конзистентни и робустни податоци кои во предвид земаат повеќе години на редовниот увоз и не се базираат само на една година и се овозможува воочување на најбитните промени од промена на царинските стапки. Зачувување на податоците во data warehouse и нивна визуелизација со BI алатка е концепт широко употребуван во работа со бази на податоци и конкретно препорачан за употреба од Светска Банка.

Мерка 3: Зголемена достапност на податоци за подобро проектирање на БДП

Оваа мерка ќе се спроведе како дел од Компонентата 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во областа на макро-економската статистика во рамките на проектот за подобрување на производството и дисеминација на статистиката, финансиран во рамките на ИПА 2017 година.

Во периодот од 05 мај до 14 мај 2021 година беше спроведена една мисија.

Следниве активности беа спроведени:

- ✓ Поделбата на инвестициите во основни средства според видот за потребите на нивно класифицирање во табелата T-0102 квартална се дискутираше со експертот. Главниот фокус беше ставен на разграничување на вкупните средства помеѓу станови и не-станбените згради. Експертот даде предлог каков вид на податоци треба да се користат за разграничување. Користење на податоците од базата на податоци на Евростат за европските земји за

структурата на инвестициите во основни средства, беше предложено од страна на експертот;

- ✓ Се дискутираше за квалитетот изворните податоци за залихи на годишно и квартално ниво. Се дискутираше за важноста на процедурата за усогласување на кварталните со годишните податоци и беше дадена препорака за подобрување на квалитетот на влезните податоци со воведување на проценки за надминување на екстремните вредности. ДЗС презентираше практичен пример за усогласување на залихите на кварталните со годишните податоци кој што е многу комплексен и се базира на многу податоци. Од страна на експертот беше предложен пример за прагматичен пристап, кој користи подвижни просечни проценки на почетните и крајните залихи според видот. Беше презентираше модел на агрегирано ниво за предвидување на првото тримесечје од 2021 година за податоците за залихи. Беше направена и проценка на крајните залихи за 2020 година со цел да бидат употребени за прелиминарна реконсилијација на квартални со годишни податоци.

4.2. Приоритет 2: мобилизација на приходите

Мерка 1: Зајакната законска рамка за приходите, усогласена со законодавството на ЕУ

Оваа мерка се спроведува со твининг поддршка во рамките на ЕУ-ИПА 2018 твининг проектот „Подобрување на наплата на приходи и даночна и царинска политика“. Поконкретно, Компонентата 1 од твининг проектот е поврзана со усогласување на даночното и царинско законодавство со законодавството, стандардите и најдобрите практики на ЕУ.

Од аспект на легислативата изготвен е целосен текст на новиот Царински закон (УЦЦ) и целосна подзаконска регулатива (имплементиращка и делегирана).

Во периодот јануари-јуни 2021 година, во рамките на компонентата 1, беа реализирани 7 работилници. Работилниците беа поврзани со: гап анализа на националните законодавни одредби во областа на: данокот на моторни возила, данокот на добивка, Управата за јавни приходи, Царинската управа и царинската тарифа, во споредба со најновото законодавство на ЕУ и најдобрите практики; и за изготвување на новиот Царински законик и подзаконската регулатива.

Мерка 2: подобрени даночни и царински услуги и постапки

Во врска со спроведувањето на проектните активности на Програмата за модернизација и Стратешкиот план на УЈП, беше постигнат следниот напредок:

Ревидираниот Предлог Годишен план за вработување за 2021 година предвидува 80 нови вработувања и 100 унапредувања;

Набавката на алатката за моделирани работни процеси (ВМР) (софтвер и лиценци) беа неуспешно завршени, бидејќи немаше економски оператор кој ги исполнува критериумите. Постапката треба да се повтори во наредниот извештаен период.

Во јануари 2021 година беше инициран проект со Светска банка за “Поддршка на Дизајн на ИТ системот на Управата за јавни приходи во Северна Македонија”. Проектот има за цел со советодавни услуги и анализи да и помогне на даночната администрација во развојот на дополнителни барања за модернизација на системот. Дополнителните ИДИС можности треба да ги вклучуваат новите ИДИС модули за е-трговија и е-фактури, како и складиштето на податоци и алатки за деловно разузнавање за управување со ризици, усогласеност и донесување одлуки засновани на факти.

Во рамките на проектот ангажирани се експерти кои треба да и помогнат на УЈП во подготовката на детални барања за спроведување на дополнителни ИДИС можности и развој на сродни системски модули и интерфејси кои се очекува да бидат финансирани со заем на Светска банка и грант од ИПА 2018, а кои се поврзани со активностите по однос на софтверот за новиот интегриран даночен ИТ систем и техничка поддршка за контрола на квалитет при поставувањето на софтверот, воспоставување складиште на податоци – Data Warehouse, како и дефинирање на барањата на корисниците (техничка спецификација) за хардвер и софтвер за Центар за опоравување од катастрофи, Во оваа насока експертите испорачаа три финални документи: Функционални и технички барања за складиште на податоци, платформа за деловно разузнавање како и подсистем за управување со ризици на усогласеност, Фискален систем за е-фактури и е-трговија со фискални фактури: основни концепти и првични предлози за технички спецификации и Преглед на постоечките ИТ системи и моменталните ИТ новитети во УЈП.

За целите на ефектуирање на проектот ИДИС со цел да може да се изработи тендерската спецификација се побарани консултации од страна на СБ, ММФ и УЈП, во рамки на ЕУ твининг проектот се одржа работилница за УЈП во која се воспоставија принципите и насоките и потребите за креирање на тендерските правила од страна на СБ.

Во УЈП од страна на СБ и ММФ спроведени се системи на прилагодување Tax Diamond-WB и TADAT-IMF.

Со помош на овие алатки утврдени се точките каде е потребно да се изврши подобрување унапредување во функционирање на УЈП со цел подобрување на следењето, евиденцијата , наплатата и повратот на даночните приходи, како и утврдување на правила на „Tax compliance“.

По однос на активностите за воспоставување на нова ИТ инфраструктура по спроведена тендерска постапка, склучени се договори за набавка на ИТ опрема и договори за одржување на информатичка опрема (хардвер и системски софтвер).

По однос на активността за надградба на постојните ИТ под-системи нема промени во извештајниот период.

Во врска со зголемувањето на сигурноста на системите на УЈП по спроведена тендерска постапка склучени се договори за набавка на безбедносни сертификати за системите на УЈП и антивирусна заштита.

УЈП е една од корисниците на новиот ЕУ-ИПА 2018 твининг проект „Подобрување на наплатата на приходи и даночна и царинска политика“, што започна во јануари 2020 година. Во рамките на компонента 4 „Подобрени оперативни и административни капацитети на Управата за јавни приходи за спроведување на националното законодавство, ИТ услугите и постапките на овој твининг проект, одржани се 15 активности поврзани со функционирањето и работењето на УЈП.

На истите опфатени се повеќе теми кои се однесуваат на функционирањето и работењето на УЈП : за повратот на ДДВ , наплатата на даноците , размена на податоци меѓу даночните управи, модернизација на УЈП, професионалните и етички стандарди на вработените (кодекс на однесување), методите за контрола, е- трговија и БЕПС (base erosion and profit shifting). Меѓу другото во рамките на ИПА твининг проектот во делот на компонентата 4 во месец мај 2021 година беше одржана и активност која се однесуваше за Дизајниран Центар за складирање на податоци (Data Warehouse) на која учествуваа претставници и од МФ, УЈП и Царинската управа. Истата активност беше спроведена од експерти од Министерство за финансии на Австрија. Во рамките на сите овие активности кои претежно се одржаа со хрватските колеги зедаа учество околу 130 даночни службеници од УЈП. Поради здравствената и економската криза предизвикана од пандемијата КОВИД-19, активностите на проектот беа организирани и спроведени виртуелно.

- ✓ Царинската управа постојано подготвува **Уредби за дополнување на Уредбата за применување на Регулативите на Комисијата на Европските заедници** за распоредување на одредени стоки во Комбинираната

номенклатура, што се објавуваат во Службен Весник на Република Северна Македонија (4/21³, 53/21⁴, 135/21).

- ✓ **Неколку закони беа изменети во извештајниот период:**
- ✓ Со **Закон за изменување на Царинскиот закон** се врши ново систематизирање на царинските прекршоци во 3 основни групи и им се овозможува на основните судови да бидат надлежни за спроведување на прекршочна постапка и за изрекување на прекршочна санкција за тешки царински прекршоци,
- ✓ Објавен е Законот за изменување и дополнување на **Законот за акцизите** со прецизирање на роковите за поднесување на акцизна декларација и плаќање на акцизата од страна на лица кои не се регистрирани во електронскиот Регистар на акцизни обврзници, нови одредби за утврдување на понизок износ на гаранција и употреба на готовински депозит за обезбедување на акцизата, рок за важност на банкарска гаранција, враќање или ослободување на банкарска гаранција и готовински депозит; се пропишуваат и обврска за доставување на гаранција за обезбедување на акцизен долг кој може да настане за обврзниците за електрична енергија, природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс,
- ✓ Потпишан е Договор за воспоставување на **заеднички гранични премини меѓу Република Северна Македонија и Република Албанија**. Крајната цел на заедничките контроли е да се имаат отворени, но контролирани и безбедни граници, преку зајакната координација и соработка помеѓу сите надлежни гранични органи на национално и меѓународно ниво.
- ✓ 18 трговски друштва имаат добиено одобрение за овластен економски оператор (ОЕО), а уште 4 барања се во постапка на одобрување. Оваа програма интензивно се промовира меѓу економските оператори. Со цел да се овозможи користење на оваа придобивка Царинската управа во изминатиот период интензивно ја промовира оваа програма меѓу економските оператори.
- ✓ **Системски мерки за спречување на корупција и криминал** – се преземаат во соработка со Канцеларијата на Заменикот на Претседателот задолжен за борба против корупцијата и криминалот, одржлив развој и човечки ресурси. Царинската управа организираше работни состаноци со шефовите на граничните царинските испостави со цел да се стави посебен акцент за улогата на Царинската управа во спречувањето и откривањето на корупција и

³ This Regulation is harmonization with EU Commission Regulations on the Classification of Certain Goods in the Combined Nomenclature, CELEX no. 32020R1279, 32020R1288, 32020R1289, 32020R1290, 32020R1291 and 32020R1317

⁴ This Regulation is harmonization with EU Commission Regulations on the Classification of Certain Goods in the Combined Nomenclature, CELEX no. 32020R1701, 32020R1702, 32020R2080 и 32020R2179

организиран криминал, и мерките од усвоениот План за борба против корупција како и унапредување на институционалниот и административен капацитет за ефикасна и ефективна борба против корупцијата. Како резултат на кампањата на управата, „СТОП за КОРУПЦИЈАТА“ која се спроведува од април 2018 година, зголемен е бројот на примени поднесоци во 2020 година, споредбено со претходните 3 години. Се зајакнува и соработката со Националниот координативен центар за гранично управување, ДКСК, МВР, Агенција за храна и ветерина, Санитарен инспекторат, Министерство за транспорт и врски, МНР и други.

- ✓ Во јуни 2021 година, во текот на Самитот на земјите од Западен Балкан кој се одржа во Тирана, премиерите на Република Северна Македонија и на Албанија, потпишаа Договор за заеднички гранични и царински контроли на граничниот премин меѓу Република Северна Македонија и Република Албанија. Со воспоставувањето на новиот начин на работа преку заедничката гранична контрола, пан Европскиот коридор 8 (исток-запад), кој инаку е четврти најфреквентен граничен премин ќе биде поатрактивен и поефикасен за извоз, увоз и транзит на стоки. Во исто време, поблиската соработка меѓу службите ќе резултира со поуспешни стапки на откривање на нелегални прекугранични активности, а со тоа се зголемува безбедноста. Крајната цел на заедничките контроли е да се имаат отворени, но контролирани и безбедни граници, преку зајакната координација и соработка помеѓу сите надлежни гранични органи на национално и меѓународно ниво.
- ✓ Во рамки на ИПА2 се набави опрема - **Подобрување на квалитетот на царинските контроли и борба против измами и недозволена трговија со стока** (Increasing quality of customs controls in fighting fraud and illegal trafficking of goods), кој е дел од Програмата за управување со јавните финансии, како и опрема за обезбедување на континуитет на деловните процеси во Царинската управа и зачувување на податоците преку консолидација на ИКТ системите и воспоставување на заеднички Податочен центар во случај на криза и природни непогоди („Disaster Recovery Centre“).
- ✓ Во рамки на Regional Economic Development, Governance and Enterprise Growth (EDGE) Project – USAID, по потпишување на соодветно договори со надворешни добавувачи во мај 2021 година, во тек е набавка на опрема за контроли за граничен премин Кафасан-Кафтане.
- ✓ Обезбедено е континуирано одружување на ИТ системите финансирани од ЕУ фондовите (НКТС и ИТЕ). Во јуни 2021 година е потпишан нов договор за надградба на системот СОЦДАД.

- ✓ Воведувањето на одредниците (Blueprints) за воведување на **Новиот едношалтерски систем** се во завршна фаза. Овој проект ќе им овозможи повеќе олеснување на економските оператори и зајакнување на капацитетите на институциите што издаваат лиценци и ќе го замени постојниот систем EXIM.

4.3. Приоритет 3: планирање и буџетирање

Мерка 1: зајакнато програмско буџетирање и подобрени информации за проектите

Мерка 2: Подобрување на среднорочното буџетско планирање

Мерка 3: ревидиран Закон за буџетите во согласност со подобрувањата на системот за УЈФ

Одржувањето на целокупната фискална дисциплина на среден рок е еден од приоритетите во процесот на планирање и буџетирање, што ќе резултира со: i) среднорочна фискална консолидација; ii) распределба на ресурси заснована на програмите и вклучените програмски показатели; и, iii) Среднорочна буџетска рамка која служи како веродостоен водич за идната распределба на буџетските средства за секој буџетски корисник.

Мерките спроведени во рамките на овој приоритет се насочени кон зајакнување и подобрување на програмското буџетирање, обезбедување подобрени информации за проектите и продолжување на процесот на воведување сеопфатна среднорочна буџетска рамка (СБР). Програмското буџетирање ќе им овозможи на буџетските корисници да управуваат со своите буџети во согласност со политиките и приоритетите во нивните институции. Проектните активности се насочени кон дефинирање структура за сеопфатно програмско буџетирање. Ова вклучува развивање и дефинирање структура на програми и потпрограми со клучни резултати од нив.

Освен тоа, користењето унифициран пристап за проценка и избор на предлозите за проекти за јавни инвестиции и подобрувањето на организациските аспекти би овозможиле потранспарентно спроведување на проектите.

Воведувањето сеопфатна Среднорочна буџетска рамка (СБР) е клучната алатка за планирање во насока на поврзување на среднорочните буџетски одлуки со оние што се утврдени за таргетите за дефицитот и долгот. Покрај тоа, веродостојно планирање на Буџетот на среден рок е од клучно значење во подготвувањето

среднорочна фискална политика. Најпрво е потребно веродостојно основно сценарио на расходи на среден рок, така што ќе може да се проценат новите иницијативи за финансирање или можните намалувања на расходната страна.

Сите горенаведени мерки со активности и подактивности во рамките на приоритетот 3, кои се планирани во Акцискиот план за 2021 година, се тесно меѓусебно поврзани со подготовката на новиот Закон за буџетите и воспоставувањето на нов интегриран информациски систем за управување со финансии (ИИСУФ).

Законот за буџетите е законска рамка во која се дефинира системот за управување со јавни финансии во Република Северна Македонија – тој е главниот закон со кој се дефинира опфатот на централната власт и на општата влада во земјата. Законот за буџетите е основен правен акт со кој се регулира целокупниот буџетски процес, вклучувајќи ги главните учесници во буџетскиот процес, постапката за подготовка и усвојување на Буџетот, извршувањето на Буџетот и завршната сметка за извршување на Буџетот, управувањето со буџетските распределби на средствата и подготовката на Среднорочната фискална стратегија.

Новиот Закон ќе биде во согласност со подобрувањата на системот за УЈФ, со цел да се обезбеди рамка за спроведување здрава, предвидлива и одржлива фискална политика и зголемување на буџетската дисциплина и одговорност. Новиот механизам на законот содржи:

- i) воспоставување фискални прави и институционализација на фискалниот совет;
- ii) Објавување регистар на субјекти од јавниот сектор;
- iii) Подобрување на процесот на среднорочна фискална стратегија, подготовка на основно сценарио и нови иницијативи; и
- iv) Подобрување на транспарентноста (поднесување податоци за јавни претпријатија, единици на локална самоуправа)
- v) Воспоставување интегриран информациски систем за управување со јавните финансии.

Новиот закон треба да биде во согласност со подобрувањата планирани во системот за управување со јавните финансии, со цел да се обезбеди рамка за здрава, предвидлива и одржлива фискална политика и зголемена буџетска дисциплина и отчетност.

По усвојувањето на новиот Закон за буџетите во првиот квартал на 2021 година од страна на Владата на Република Северна Македонија, истиот беше доставен во Собранието на Република Северна Македонија. Кон крајот на првиот квартал од 2021 година, текстот на новиот Закон за буџетите помина низ собраниските

комисии (Комисија за финансирање и Буџет и Законодавно-правната комисија). Во наредниот период се очекува продолжување на разгледување на текстот по новиот закон за буџетите од страна на Собранието.

Министерството за финансии во изминатиов период, а во соработка со експерти од меѓународни институции има посветено големо внимание на изработка на еден современ концепт за управување со јавните финансии дизајниран преку Новиот закон за буџети. Буџетот преставува еден од најзначајните инструменти на економската политика. Оттаму Законот за буџети, кој ги дефинира процедурите за изработка и донесување на овој документ е од подеднаква важност. Подобрувањето на управувањето со јавните финансии и зајакнувањето на среднорочното буџетирање за наредните 5 години, е еден од најголемите приоритети на Владата на Република Северна Македонија, како дел од процесот за пристапување во Европската Унија.

Во процесот на подготовка на Буџетот, преку веб-базираниот систем Е-циркулар, МФ им даде инструкции буџетските корисници да ги изготват своите основни сценарија (насоките беа доставени со циркуларно писмо). Откако МФ ќе го воспостави ИИСУФ и по усвојувањето на новиот Закон за буџети, оваа постапка ќе стане стандардна постапка во согласност со новиот закон.

Владата ја усвои среднорочната Фискална стратегија за периодот 2022-2024 (со изгледи до 2026 година) на 01.06.2021 година. Клучни елементи на среднорочната фискална политика претставуваат редизајнирањето на буџетската политика и фискална консолидација, кои се во насока на поддршка на макроекономската стабилност, забрзување на економскиот раст, а со тоа и зајакнување на потенцијалот за раст на домашната економија.

Проектираните приходи на Буџетот на општа влада, како % на учество во БДП, се планирани на ниво од 32,2% во наредниот петгодишен период. Како резултат на континуитетот во спроведување дисциплинирана буџетска политика, вкупните расходи на консолидираниот буџет во периодот 2022-2026 година планирано е да остварат намалување и тоа од 37,8% во 2022 година на 36% во 2026 година. Следствено и во линија со постепената фискална консолидација, дефицитот на Буџетот на општа влада ќе се намали од 4,3% од БДП во 2022 година на 2,2% од БДП во 2026 година.

Клучни елементи на среднорочната фискална политика претставуваат редизајнирањето и подобрената структура на јавните финансии, преку зголемено учество на капиталните расходи, како и етапната фискална консолидација, преку намалување на буџетскиот дефицит како процентуално учество во БДП и тоа: 4,3% во 2022 година, 3,5% во 2023 година, 2,9% во 2024 година, 2,5% во 2025 година и 2,2% во 2026 година. Примарниот буџетски дефицит исто така континуирано ќе се

намалува од 3,0% од БДП во 2022 година до постигнување на ниво на 1,2% во 2026 година. Со цел зајакнување на фискалната дисциплина, среднорочната фискална стратегија се утврдуваат лимити на буџетските расходи и лимити по буџетски корисници.

Покрај тоа, во 2021 година, МФ, во соработка со Светската банка, Владата на Обединетото кралство и ЕУ (преку ИПА 2018 твининг проект, Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола), започна да работи на подготовка на законската регулатива за спроведувањето на новиот Закон за буџети - подзаконските акти, насоките, прирачниците, итн. - насочени кон операционализација на Законот за буџетите и понатамошни подобрување на системот за УЈФ. Активностите поврзани со програмското буџетирање ќе се спроведуваат како дел од процесот за подготовка на методологијата и насоките за програмско буџетирање.

Во декември 2020 година, Владата го усвои Акцискиот план за имплементација на препораките за проценка на управувањето со јавните инвестиции (Акционен план за ПИМ), кој ги опфаќа активностите што треба да се спроведат во периодот 2021 - 2024 година. Во моментот, се преземаат активности за започнување со спроведување на Акцискиот план за ПИМ. Во мај 2021 година, министерот за финансии донесе две решенија за формирање работни групи: (1) Работна група за спроведување на Акцискиот план за управување со јавни инвестиции и (2) Работна група за преземање подготвителни активности за формирање организациона единица за вршење на функции поврзани со ПИМ во рамките на Министерството за финансии. Исто така, Министерството за финансии има предвидено во новата функционална анализа да се формира нова организациона единица која ќе биде надлежна да извршува функции поврзани со управувањето со јавните инвестиции. Имено, во согласност со препораките на ММФ дадени во извештајот, ќе се појават нови функции за МФ во областа на ПИМ кои во моментот не се извршуваат (без експертиза и кадар), во областа на проценка и мониторинг на јавни инвестиции - инфраструктурни проекти и процена на фискалните ризици за инфраструктурните проекти.

Покрај тоа, МФ побара од ММФ да обезбеди техничка помош за градење на капацитетите во областа на ПИМ, и се согласни првата техничка мисија да започне во средината на јули 2021 година, насочена кон дефинирање на организациската поставеност, надлежноста, работните задачи и процеси на новата организациона единица за управување со јавни инвестиции во МФ во функција на измена на актите за систематизација и организација на МФ

Мерка 5: развиени капацитети за компилација на табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава

Оваа мерка ќе се спроведува како дел од Компонентата 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во полето на макроекономската статистика во рамките на проектот Подобрување на производството и дисеминација на статистиката, финансиран во рамките на ИПА 2017

Следниве активности беа спроведени:

- ✓ Методолошко упатство за методите за табелите за прекумерен дефицит на сектор Држава, процедурите и изворите користени за составување на податоци за дефицит и долг и основните сметки на сектор Држава засновани на ЕСС 2010 беше ажурирано.
- ✓ Експериментална пресметка заснована на постоечката информација за составување прашалници поврзани со табелите за прекумерен дефицит на сектор Држава 1.1, 1.2, 3 и 5.
- ✓ Работа на подготовка на Меморандум за соработка помеѓу ДЗС, Министерството за финансии и Народната банка - рокови за доставување на достапните податоци меѓу институциите.
- ✓ Работа на постигнување коинзистентност помеѓу трансмисионите табели 25, 2 и ЕДП табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава.

4.4. Приоритет 4: извршување на буџетот

Мерка 1: спроведување нов интегриран информациски систем за управување со финансии (ИИСУФ)

Во периодот од 25 јануари до 05 февруари 2021 година, Светска Банка спроведе пред-идентификациска мисија за потенцијален заем за потребите на ИИСУФ проектот. Целта беше да се спроведе длабинска анализа на секторот јавни финансии се со цел да се идентификуваат ограничувањата, можностите, потенцијалот за иден развој во оваа област и улогата на банката во овој процес.

Покрај тоа, во овој извештаен период, работната група заедно со експерти од Светската банка активно работеа на ажурирање на функционалната и техничка спецификација за ИИСУФ која ќе претставува основа за претстојниот тендерски процес.

Мерка 3: Зајакнување на управувањето со долг

Последните измени и дополнувања на Законот за јавен долг (Службен весник на Република Северна Македонија бр. 98 од 21.05.2019 година) предвидуваат изработка на Стратегија за управување со јавен долг како посебен документ. Најновата стратегија за управување со јавниот долг 2022-2024 со изгледи до 2026 беше подготвена од МФ и усвоена од Владата на седницата на Владата одржана на 1 јуни 2021 година. Дополнително, Годишниот извештај за управување со јавниот долг за 2020 година беше усвоен од страна на Владата на 22 јуни 2021 година. Поради кризата со пандемијата, планираните активности за одржливост на јавниот долг се одложени и се планираат да се реализираат до крајот на 2021 година. Секторот во МФ задолжен за управувањето со јавниот долг има недостаток на вработени квалификувани лица. Во текот на првите шест месеци од 2021 е вработено едно лице во делот на управувањето со јавниот долг.

Мерка 4: Зајакнување на системот за јавни набавки

Во мај 2021 донесен е Закон за дополнување на Законот за јавните набавки, објавен во „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 87/21.

Во овој период Бирото за јавни набавки продолжи со ажурирање на брошури и правилници за јавни набавки, како и Често поставувани прашања.

Во насока на зајакнување на капацитетите на договорните органи и лицата за јавни набавки, БЈН продолжи со организирање обуки, кои поради кризата предизвикана од COVID-19, беа организирани како online - обуки.

Во периодот јануари - јуни 2021 година, БЈН организираше 9 редовни обуки за едукација, на кои учествуваа 190 учесници и 3 обуки за ресертификација, на кои учествуваа 53 учесници.

Дополнително, БЈН спроведе обука на тема: Јавни набавки - подготовка на тендерска документација и технички спецификации, која беше во организација на Академијата за судии и јавни обвинители – Павел Шатев.

Имајќи предвид дека БЈН е институција корисник во Твининг-проект за зајакнување на функциите за планирање, извршување и внатрешна контрола на буџетот, во овој период, повеќето од планираните активности беа во процес на реализација.

Во оваа насока, подготовката на Анализата на системот за сертификација во јавните набавки во Република Северна Македонија е во финална фаза. Следствено, се разгледуваат нови можности и начини на редизајнирање на наставната програма за едукација и развој на дополнителни наменски обуки. Главна цел останува унапредување на знаењето и вештините на лицата ангажирани во јавните набавки и последователно, подобрена примена на законот за јавните набавки.

Исто така, во финална фаза на подготовка се и Анализа на институционалната рамка на системот за јавни набавки во Република Северна Македонија и Извештај за проценка на постоечките алатки за јавни набавки и потребите на корисниците во Северна Македонија.

Се очекува понатамошен развој на методолошки водичи и алатки, земајќи ги предвид идентификуваните недостатоци во постоечките и потребите на корисниците.

Во овој период, започна подготовка на сеопфатна Стратегија за развој на системот на јавни набавки за период 2022-2026 година. Во оваа насока, на иницијатива на БЈН беше формирана работна група со членови од следниве институции: Биро за јавни набавки, Државна комисија за жалби по јавни набавки, Комисија за заштита на конкуренција, Државен завод за ревизија, Државна комисија за спречување на корупција, Министерство за економија, Министерство за финансии, Министерство за правда и Секретаријат за европски прашања. Работната група одржа неколку состаноци и усогласи финален концепт на Стратегијата. Активностите за изработка на Стратегијата ќе продолжат и се очекува завршување до крајот на 2021 година.

Во врска со Е-пазар и Е-Каталози и систем за обработка на SAC (Проект за поддршка на ЕУ (FWC SIEA 2018- ЛОТ 2: Инфраструктура, одржлив раст и работни места, EuropeAid / 138778 / DH / SER / мулти), во периодот јануари-јуни 2021 година, БЈН и изведувачот активно се ангажираа за развој на концептот за е-пазар за набавка на мала вредност, вклучувајќи го и дизајнот и функциите на системот. Развојот е во тек и очекуваме дека е-пазарот ќе биде подготвен да започне како пилот проект за голем број предмети во септември/ октомври 2021 година.

Во завршна фаза е ИПА Проектот за систем за обработка на жалби на ДКЖН за подобрување на електронската архива, системот за правна заштита на јавните набавки, комплетниот електронски систем за интероперабилност и развојот на новата веб-страница веќе се развиени, и овој процес ќе продолжи во наредниот период процесот до нивното завршување.

Мерка 5: ефективен систем за ЈПП и концесии

Во насока на воспоставување ефективен систем за јавно-приватно партнерство и концесии и законодавство во согласност со европското законодавство, во соработка и со техничка помош на Светска Банка и ЕУ твининг проектот, во тек е изработка на нов Закон за јавно приватно партнерство. Освен помош во изработката на нов закон, проектот опфаќа и изработка на подзаконски акти, прирачници, обуки, како и изработка на техничка спецификација за воспоставување на Единствен електронски систем за ЈПП.

Коресподентните табели и текстот на нацрт законот се испратени во Брисел на мислење и истите се усогласени по забелешките добиени од ЕК и СИГМА. Текстот на законот е објавен на ЕНЕР, добиени се мислења од граѓанскиот секторот и други заинтересираните страни, одржана е јавна расправа во април 2021 година и во тек е усогласувањето со коментарите и забелешките добиени од истите. Во следните месеци се очекува текстот на законот да влезе во владина процедура за усвојување.

Во претстојниот период ќе продолжат активностите околу изготвување на подзаконските акти заради целосно усогласување со законодавството на ЕУ.

Паралелно, се одржаа конференциски состаноци со ИТ експерти од Светска банка за Единствениот електронски систем за ЈПП. Подготвени се техничките спецификации, со модули потребни за да се обезбеди имплементација на целокупната постапка за доделување на договори поврзани со воспоставување на јавно приватно партнерство од објавувањето до склучувањето на договорот, што ќе генерира регистар на склучени договори.

Мерка 6: изготвување сметки на општа влада во согласност со ECC 2010 (ESA 2010) и нивна достапност за креаторите на политики

Оваа мерка се спроведува како дел од Компонентата 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во областа на макроекономската статистика, во рамките на проектот Подобрување на производството и дисеминацијата на статистиката од ИПА 2017.

Во периодот од 05 до 14 мај 2021 година беше спроведена една мисија. Следните активности беа реализирани:

- ✓ Анализа на квалитетот на изворите на податоци за табела 25, информации добиени од Министерство за финансии и Централен регистар, видови, навременост, комплетност и коизистентност со барањата на Национални сметки според ЕСА 2010 За време на мисијата сите податоци добиени од Министерство за финансии беа проверени и анализирани како и сите дополнителни прилагодувања и податоците од вон-буџетските единици.
- ✓ Метод на компилација заснован на новите изведени информации, анализа на податоците, дискусија за експериментална пресметка заснована на постоечките информации за табела 25.
- ✓ Анализа на експерименталната пресметка заснована на постоечките информации за табела 25.
- ✓ Проверка на коинзистентноста помеѓу табела 25, 2 и ЕДП табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава.

Мерка 7: зајакнување на услугите во областа на статистиката

Оваа мерка се спроведува како дел од Компонентата 4: Дополнително подобрена инфраструктура на Информатичко-комуникациската технологија (ИКТ), во рамките на проектот Подобрување на производството и дисеминацијата на статистиката од ИПА 2017.

Во рамки на активноста *Развој на софтвер за ИТ систем, одржување и поддршка преку аутсорсинг*, во извештајниот период, доставени се во ДЗС првите модули од ИТ системот, и истите се тестираат од страна на ИТ секторот.

4.5. Приоритет 5: транспарентно владино известување

Министерството за финансии фокусираше голем дел од своите активности на подобрување на транспарентноста во управувањето со јавните финансии преку создавање дополнителни и квалитетни информации кои се лесни за употреба и достапни за пошироката јавност.

Министерството за финансии континуирано ги објавуваше податоците на веб – страната, како и континуирано се ажурираа податоците на веб порталите креирани за зголемување на транспарентноста.

Во месец февруари 2021 година, Министерството за финансии лансираше нова алатка за транспарентност на веб-страната на Министерството за финансии: т.н. Фискален бројач (дневни податоци за кумулативна реализација на приходи, расходи, капитални расходи и државен долг).

Министерството за финансии учествуваше во изработка на Информација со статус на реализација на економски мерки за справување со КОВИД-19 која беше објавена на веб сајтот: www.koronavirus.gov.mk во месец април 2021 година.

Во април 2021 година Министерството за финансии на својата веб страница го објави Календарот на даночна регулатива, нова алатка за транспарентност и поголема предвидливост на бизнис-климата во земјава. Во Календарот се објавени сите планирани промени на даночната регулатива до крајот на годината. Целта е да се информира бизнис-заедницата, како и јавноста, за да може поефикасно и поефективно да ги планираат своите активности во текот на годината

4.6. Приоритет 6: внатрешна контрола

Во почетокот на јануари 2021 година Нацрт законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор е доставен до Собранието на РС Македонија заради негово донесување во две фази, од кои правата е завршена.

Во рамките на твининг проектот „Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола“ започнаа активностите за воспоставување на национална сертификација на внатрешните ревизори.

За таа цел беше изготвена Концептна белешка за моделот на националната програма за сертификација за внатрешни ревизори. Врз основа на неа, изготвен е Предлог правилник за спроведување обука и испити и програма за стекнување уверение за овластен внатрешен ревизор. Овој правилник ќе го донесе министерот за финансии по усвојувањето на Законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор.

Во рамки на твининг проектот, подготвена е Анализа на потребите за обука за вработените во единиците за финансиски прашања, единиците за внатрешна ревизија и ЦЕХ, како и Програма за обука. Исто така, подготвени се и нацрт Упатство за подготовка на интерни акти за начинот на планирање, подготовка и извршување на буџетот / финансискиот план, сметководството и финансиското известување, како дел од новиот прирачник за ФУК и Нацрт - Упатство за подготовка на интерни акти за набавки и склучување на договори.

Подготвен е Предлог-закон за Академија за јавни финансии. Во тек е постапка за прибирање мислења од надлежните институции, по што законот ќе биде доставен до Владата на РС Македонија за усвојување.

4.7. Приоритет 7: Надворешна контрола и парламентарен надзор

Мерка 1: Зајакнување на процесот за стратешко планирање и надворешна ревизија во согласност со МСВРИ (ISSAI)

Капацитетите на ДЗР за спроведување на ревизии на успешност постојано се надградуваат. Годишната програма за работа во 2021 година содржи 9 ревизии на успешност. Со областите опфатени со ревизиите на успешност ДЗР треба да обезбеди активен придонес преку давање на препораки на надлежните органи во однос на нивното работење и користење на јавните средства, здравствените и социјалните теми, природните ресурси и заштитата на животната средина.

За да излеземе во пресрет на предизвиците поради КОВИД-19 пандемијата, Програмата за работа на ДЗР за 2021 година содржи 4 ревизии на успешност на

владини економски мерки, државни заеми и управување со јавниот долг, поддршката за вработување на професии кои беа најмногу погодени од последиците од пандемијата, како и мерки и политики за поддршка на туристичкиот сектор.

ДЗР го достави Годишниот извештај за извршените ревизии и работата за 2020 година до Собранието на Република Северна Македонија во законски предвидениот рок до крајот на јуни 2021 година, а исто така е достапен на веб-страницата на ДЗР (www.dzr.mk) на три јазици (МК, АЛБ и АНГ).

Во јуни 2021 година, Државниот завод за ревизија и Телото на Обединетите нации за родова еднаквост и зајакнување на жените - UN Women потпишаа Меморандум за разбирање и соработка, со цел двете страни да соработуваат во промовирање на спроведувањето на обврските за родова еднаквост во согласност со националните закони и политики и меѓународните обврски и промовирање на родово одговорно управување и отчетност на јавните средства преку систематско спроведување на родово одговорно буџетирање. Со цел да се исполнат поставените цели, се спроведе серија работилници на кои присуствуваа сите вработени во ДЗР. Учесниците од ДЗР кои присуствуваа на обуката организирана во Струга за родово одговорно буџетирање и вклучување на родовите аспекти во ревизорската работа, добија сертификати за нивното учество. ДЗР е една од институциите во која има висок степен на родова еднаквост, како во раководењето со институцијата, така и кај овластените државни ревизори.

Со цел да се подобри законската рамка релевантна за државната ревизија, се преземаат активности во рамки на Твининг проектот „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“ поврзани со обезбедување уставна, финансиска и оперативна независност на ДЗР и подобрување на институционалните и човечки капацитети на ДЗР.

Во тек е подготовка на подобрени методолошки акти за ревизија на успешност, ИТ ревизија и следење на ревизорските препораки, врз основа на препораките од претходниот Твининг проект финансиран од ИПА 2013 фондовите.

Во рамки на Твининг проектот, започнати се активности за подготовка на извештај од анализата со предлози за подобрување на организациската структура и капацитетите на човечки ресурси на ДЗР.

Во извештајниот период, ДЗР учествуваше на меѓународни состаноци и настани за професионален развој и размена на искуства заради подобрување на влијанието на ревизиите.

Мерка 2: Зајакнат надзор врз Буџетот од страна на Собранието

Како дел од активностите во рамки на Твининг проектот „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“, делегации на високо ниво од

ДЗР на Република Северна Македонија и ДЗР на Република Хрватска учествуваа на состанокот со претседателот на Собранието на Република Северна Македонија г. Талат Џафери за презентирање на изготвениот нацрт Меморандум за соработка помеѓу Собранието и ДЗР, нагласувајќи ја потребата од зајакнување на соработката меѓу двете институции, особено за разгледување и постапување по доставените ревизорски извештаи.

Во рамките на активностите на Твининг проектот изготвен е извештај од анализата со препораки за подобрување на интеракцијата на ДЗР со релевантните засегнати страни, со цел да се воспостави добра соработка меѓу засегнатите страни заради заедничко зголемување на ефикасноста и придобивките што ќе доведат до зајакнување на јавната доверба во институциите и поефикасно користење на јавните ресурси.

Акцискиот план за подобрување на соработката помеѓу Собранието и ДЗР за разгледување на ревизорските извештаи во согласност со стратешките документи на двете институции, е во фаза на подготовка и се очекува да биде финализиран во 2022 година.

5. Следење и координација

Со цел да се следи напредокот на спроведување на реформите во УЈФ, во логичката рамка на Програмата се дефинирани резултатите од приоритетот, заедно со показателите за резултатите, и резултатите од активната, заедно со показателите за резултатите, за секој приоритет/секоја активност. Исто така, во

Процесот на следење се заснова на рамката за управување и координација на реформата на УЈФ, која се состои од следните структури, воспоставени на сите хиерархиски нивоа во процесот на донесување одлуки.

- Совет за УЈФ
 - Работна група за УЈФ
 - координатори за приоритети
 - носители на мерки
-

Акцискиот план за 2021 година се утврдени показатели и таргети по година за секоја планирана активност. Земјата, со поддршка на Комисијата, е во процес на развивање секторска рамка за оценка на работењето, која е структурирана на низа цели, резултати и показатели на влијанието и таргети. Во врска со

потсекторот УЈФ, Рамката за оценка на резултатите (Performance Assessment Framework) ги интегрира показателите и таргетите за Програмата за реформа на УЈФ, а одговорностите за собирање и обработка на податоци се распределени врз основа на системот за следење и известување предвиден во Програмата за реформа на УЈФ. СРГ за УЈФ го финализираше предлогот за показателите кои ќе бидат вклучени во системот на Рамката за оценка на резултатите.

Цврста политичка заложба за исполнување на реформските цели утврдени во Програмата за реформа на УЈФ 2018 - 2021 година се обезбедува преку Советот за УЈФ.

Во април 2021 г. Советот на УЈФ спроведе консултација во писмена форма за одобрување на Нацрт извештајот за следење на спроведувањето на Акцискиот план за Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за 2020 година, за периодот јануари - декември 2020 година и Нацрт-акцискиот план за 2021 година за спроведување на Програмата за реформа на УЈФ

Секторската работна група (СРГ) за УЈФ е основана со Одлука од министерот за финансии и е составена од претставници од сите релевантни и други институции вклучени во УЈФ (МФ, Државниот завод за ревизија, Државниот завод за статистика, Царинската управа, Управата за јавни приходи, Бирото за јавни набавки, Секретаријатот за европски прашања, Министерството за информатичко општество и администрација, Кабинет на заменик на претседателот на Владата задолжен за економски прашања), како и набљудувачи од донаторската заедница и граѓанските организации. Со Одлуката се именуваат координаторите за приоритети и носителите на мерки за секој приоритет и мерка во Програмата, доделувајќи им одредени задачи во системот за следење и известување.

Одделението за ИПА и НПАА во рамки на Министерството за финансии го претставува Одделението за координација, кое има улога на технички секретаријат за поддршка на функционирањето на Работната група за УЈФ и Советот за УЈФ. Генерално, неговите задачи ќе се состојат од техничка подготовка на состаноците на Советот за УЈФ и на Работната група за УЈФ и подготовка на обединети извештаи за напредокот во спроведувањето на реформите во рамките на секој приоритет и обединети годишни акциски планови, врз основа на инпутот обезбеден од страна на координаторите за приоритети и носителите на мерки.

Овие работни тела, исто така, ја обезбедуваат потребната координација помеѓу сите стратегии и политики за потсистемите на УЈФ (Стратегија за развој на ЈВФК, Стратегија за реформа на даночниот систем, Стратегиските планови на УЈП и ЦУРСМ), како и другите релевантни национални стратегии, како што е Стратегијата за реформа на јавната администрација.

Редовно се одржуваат состаноци на СРГ за УЈФ и на ниво на политики и на техничко ниво.

На ниво на политики, состаноците на СРГ за УЈФ се одржуваат во форма на дијалози за политики за УЈФ со сите релевантни учесници (граѓанско општество,

бизнис секторот, академската заедница, Европска комисија и други донатори, МФИ и други меѓународни партнери активни во секторот).

Дијалогот за политики за УЈФ се одржа на 19-ти март 2021 година, на кој присуствуваа и членовите и набљудувачите на СРГ за УЈФ.

На техничко ниво, состаноците на СРГ се одржуваат за конкретни мерки за под-области на УЈФ, вклучувајќи го и програмирањето и спроведувањето на ИПА II и ИПА III.

Прилози

Прилог 1: Матрица за показатели на успешност за Акцискиот план за 2021 година за Програмата за реформа на УЈФ

Прилог 2: Процена на ризикот за Акцискиот план за 2021 година за Програмата за реформа на УЈФ